

Є. О. Гончар

ВИКОРИСТАННЯ БАЛІСТИЧНОГО ОБЛІКУ ЕКСПЕРТНОЇ СЛУЖБИ МВС У РОЗСЛІДУВАННІ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

Анотація: балістичний облік є важливим інструментом, що дозволяє ідентифікувати зброю, встановити її походження та зв'язок з певними кримінальними правопорушеннями, що має критичне значення для розслідування кримінальних правопорушень, таких як вбивства, терористичні акти чи незаконний обіг зброї. У контексті зростання кількості кримінальних правопорушень із використанням вогнепальної зброї в Україні, особливо під час збройного конфлікту та воєнних дій, ефективне застосування балістичного обліку стає ще більш важливим. Це дозволяє правоохоронним органам оперативно збирати докази, встановлювати зв'язок між різними кримінальними правопорушеннями, в яких використовувалася одна й та сама зброя, і, як наслідок, підвищувати рівень розкриття кримінальних правопорушень.

Ключові слова: вогнепальна зброя, балістичний облік, кримінальне правопорушення.

Abstract: Ballistics accounting is an important tool for identifying weapons, establishing their origin and connection to certain criminal offenses, which is critical for the investigation of criminal offenses such as murder, acts of terrorism or illegal arms trafficking. In the context of the increase in the number of criminal offenses involving the use of firearms in Ukraine, especially during armed conflict and hostilities, the effective application of ballistics accounting becomes even more important. This allows law enforcement agencies to quickly collect evidence, establish a connection between different criminal offenses in which the same weapon was used, and, as a result, increase the level of detection of criminal offenses.

Keywords for: firearms, ballistics accounting, criminal offense.

Актуальність дослідження. Актуальність дослідження використання балістичного обліку Експертної служби МВС у розслідуванні кримінальних правопорушень в Україні зумовлена необхідністю підвищення ефективності розслідувань кримінальних правопорушень, пов'язаних з використанням вогнепальної зброї. Балістичний облік є важливим інструментом, що дозволяє ідентифікувати зброю, встановити її походження та зв'язок з певними кримінальними правопорушеннями, що має критичне значення для розслідування кримінальних правопорушень, таких як вбивства, терористичні акти чи незаконний обіг зброї. У контексті зростання кількості кримінальних правопорушень із використанням вогнепальної зброї в Україні, особливо під час збройного конфлікту та воєнних дій, ефективне застосування балістичного обліку стає ще більш важливим. Це дозволяє правоохоронним органам оперативно збирати докази, встановлювати зв'язок між різними кримінальними правопорушеннями, в яких використовувалася одна й та сама зброя, і, як наслідок, підвищувати рівень розкриття кримінальних правопорушень.

Дослідження цієї теми актуальне для вдосконалення технічної та організаційної бази Експертної служби МВС, розробки нових методик балістичного обліку та інтеграції цих підходів у систему кримінальних розслідувань. Це також сприятиме зміцненню правоохоронної діяльності та підвищенню рівня громадської безпеки в Україні.

Метою даного дослідження є аналіз використання та значення балістичного обліку Експертної служби МВС у розслідуванні кримінальних правопорушень.

Виклад основного матеріалу. Вважається, що «криміналістичний облік це заснована на наукових даних і узагальненнях практики боротьби зі злочинністю система реєстрації, зосередження і систематизація об'єктів за їх ідентифікаційними ознаками з метою використання облікових даних для попередження і розкриття кримінальних правопорушень» [1, с. 250].

Балістичний облік - один з найрезультативніших серед аналогічних кримінологічних інструментів у розкритті особливо тяжких злочинів. Проте його належне формування і

функціонування залежить не тільки від експертів ДНДЕКЦ, а й від працівників поліції, насамперед оперативних підрозділів та підрозділів досудового розслідування [2, с. 90].

Визначення місця судово-балістичних обліків в системі обліків МВС України неодноразово було предметом наукових дискусій, втім підтримуємо думку окремих учених про те, що різниця між адміністративними, оперативними та криміналістичними судово-балістичними обліками є досить умовною і залежить перш за все від того, у якій сфері правоохоронної діяльності вони використовуються. Криміналістичні обліки використовуються виключно при розслідуванні кримінальних правопорушень. Конкретизуючи завдання балістичного обліку, зазначимо, що кулегільзотеки створюються для: встановлення фактів використання одних і тих же екземплярів зброї у разі вчинення кількох кримінальних правопорушень; виявлення зброї, яка застосовувалась у вчиненні правопорушень, серед вилученої, знайденої та добровільно зданої; при використанні правопорушниками втраченої нарізної або гладкоствольної вогнепальної зброї, що була на озброєнні органів поліції; встановлення зброї, зареєстрованої на об'єктах дозвільної системи та яка перебуває в особистому користуванні громадян; виявлення зброї, що була втрачена працівниками поліції, серед вилученої, знайденої та добровільно зданої [3, с. 273].

Завданнями балістичного обліку є встановлення: фактів використання при вчиненні кримінальних правопорушень конкретних екземплярів зброї; фактів використання при вчиненні різних кримінальних правопорушень тих самих екземплярів зброї; втраченої (викраденої) табельної, відомчої та іншої раніше зареєстрованої в установленому порядку зброї серед вилученої, добровільно зданої та знайденої зброї [2, с. 92].

На сьогодні в умовах воєнної агресії РФ на території України значно збільшилась кількість зброї та боеприпасів, що потрапляє у незаконний обіг і як результат зросла кількість її перевірок. В результаті цього для більш ефективної роботи відділу балістичного обліку лабораторії досліджень та обліку зброї ДНДЕКЦ МВС України пропонують провести низку заходів, а саме: покращення матеріально-технічного забезпечення, а саме придбання достатньої кількості автоматизованих балістичних ідентифікаційних систем «BALSCAN», та проведення перевірок за балістичним обліком, для здійснення порівняльного дослідження слідів від зброї на кулях та гільзах під час проведення ідентифікаційних балістичних досліджень; забезпечення якісного інтернет зв'язку для безперебійної передачі даних до автоматизованих балістичних ідентифікаційних систем «BALSCAN» в умовах воєнного стану; збільшення набору здобувачів вищої освіти (державне замовлення) підготовки кадрів для експертної служби МВС України та забезпечення їх якісного навчання [2, с. 93].

Висновки. Отже, використання балістичного обліку Експертної служби МВС у розслідуванні кримінальних правопорушень в Україні є важливим інструментом у боротьбі зі злочинністю, пов'язаною з використанням вогнепальної зброї. На основі проведеного дослідження підсумуємо кілька ключових висновків.

Балістичний облік є невід'ємною складовою криміналістики, оскільки дозволяє точно ідентифікувати вогнепальну зброю за слідами на кулях і гільзах. Це дає можливість встановити зв'язок між різними кримінальними правопорушеннями, в яких використовувалася одна й та сама зброя, що сприяє ефективному розслідуванню і розкриттю кримінальних правопорушень.

У сучасних умовах, коли Україна стикається з викликами незаконного обігу зброї через війну, балістичний облік стає особливо важливим. Він дозволяє відстежувати рух нелегальної зброї, виявляти її джерела і викривати злочинні угруповання, що займаються постачанням зброї.

Важливою є підготовка кваліфікованих кадрів для роботи з балістичним обліком. Постійне підвищення кваліфікації експертів, а також запровадження нових методик і підходів до аналізу даних сприятиме більш точному та швидкому виконанню експертиз.

Важливим аспектом є вдосконалення нормативно-правової бази, яка регулює використання балістичного обліку. Це сприятиме більш чіткому регулюванню процедури проведення експертиз та використання їх результатів у кримінальному провадженні.

Отже, балістичний облік відіграє ключову роль у сучасній криміналістиці, і його ефективне використання сприяє підвищенню рівня безпеки в Україні, розслідуванню кримінальних правопорушень та боротьбі з організованою злочинністю.

Список використаних джерел:

1. Пілюков Ю.О. Використання криміналістичних обліків у розслідуванні кримінальних правопорушень. 2021. С. 250-253. URL: <http://confuf.wunu.edu.ua/index.php/confuf/article/download/86/83> (дата звернення: 14.09.2024).
2. Лебідь С.О. Проблеми використання балістичних обліків у розкритті кримінальних правопорушень в умовах воєнного стану. *Матеріали міжвідомчої науково-практичної конференції*. 2023. С. 90-94. URL: https://www.naiu.kiev.ua/files/kafedru/ord/2023/mater_konf_300323.pdf#page=91 (дата звернення: 14.09.2024).
3. Пиріг І. Використання балістичного обліку при розслідуванні кримінальних правопорушень. *Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції*. 2021. С. 273-274. URL: <https://er.dduvs.edu.ua/bitstream/123456789/6316/1/106.pdf> (дата звернення: 14.09.2024).
4. Грищенко О.В. Теоретико-правові засади використання балістичного обліку експертної служби МВС України у розслідуванні кримінальних правопорушень. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Юриспруденція. 2020. С. 140-143. URL: <https://www.vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc45/juspradenc45.pdf#page=140> (дата звернення: 14.09.2024).

Гончар Євгеній Олександрович – судовий експерт сектору балістичного обліку відділу криміналістичних видів досліджень Вінницького НДЕКЦ МВС, Вінницький НДЕКЦ МВС, м.Вінниця, e-mail: djon44411@gmail.com

Honchar Yevhenii Olexandrovich - forensic expert of the ballistic accounting sector of the Department of Forensic Investigations of the Vinnytsia NDECC of the Ministry of Internal Affairs, Vinnytsia NDECC of the Ministry of Internal Affairs, Vinnytsia, e-mail: djon44411@gmail.com